

ILM FAN XABARNOMASI

Ilmiy elektron jurnali

ISHLAB CHIQRISH LABORATORIYASIDA MEHNATNI MUHOFAZA QILISHNI MAQSAD VA VAZIFALARI

Qurbonova Roʻzixon Soyibjonqizi

Andijon mashinasozlik instituti stajyor oʻqituvchisi

E-mail rozixonqurbonova999@gmail.com

Annotatsiya: Ishlab chiqarish korxonalarida laboratoriyalarni tashkil etishning muhim jixatlari xaqqida yuqoridagi rejada batafsil koʻrib chiqildi. Demak ishlab chiqarishda laboratoriyani tashkil qilish bu korxonaning maxsulot sifati bilan bogʻliq boʻlsa ushbu laboratoriyalarda faoliyat olib boruvchi xodimlarning xavfsizligini taminlash va ularning mehnatini muhofaza qilish bilan bogʻliq masalalar nimadan iborat va uning oʻrganilishining dolzarbligi qanday asoslanadi? Manashu savollarga quyida javoblar keltiriladi.

Qaysi sohada boʻlmasin inson hayoti va uning qadr-qimmati har narsadan ustun turadi. Bu esa, avvalo, ish joylarida yaratilayotgan mehnat muhofazasi bilan bogʻliq. Ayniqsa, ishlab chiqarish tarmoqlari, sanoat korxonalari va qurilish joylarida mehnat muhofazasiga rioya etish oʻta muhim hisoblanadi. Afsuski, oʻtkazilgan maxsus tekshiruv natijalari hududlarda bu borada jiddiy kamchiliklar mavjudligini koʻrsatmoqda.

2018 yil misolida olib qaralsa, Respublika boʻyicha yil davomida ishlab chiqarishda 554 ta baxtsiz hodisa yuz bergan, shulardan 164 tasi oʻlim bilan tugagan, 364 tasi oqibati ogʻir va 26 tasi guruhliy baxtsiz hodisalarni tashkil etgan. Ushbu baxtsiz hodisalar oqibatida 183 nafar xodim halok boʻlgan, 428 nafari ogʻir va 47 nafari yengil tan jarohati olgan.

Oʻzbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi Davlat mehnat inspeksiyasi tomonidan mehnatni muhofaza qilish boʻyicha 2019 yilning 5 oyi davomida oʻtkazilgan tekshiruv natijalariga koʻra 8275 ta korxonada 45854 ta qonunbuzilish holatlari aniqlangan. Ulardan 27176 tasi mehnatni muhofaza qilish qonunchiligi va texnika xavfsizligi qoidalariga amal qilmaslik, 2555 tasi mehnat shartnomasi tuzilmagani, norasmiy ravishda xodimlar mehnatidan foydalanilgani, 1920 tasi ish haqi belgilangan muddatlarda toʻlab berilmagani, 2016 tasi mehnat daftarchalarini yuritish tartibi buzilganligi hamda mehnat qonunchiligiga rioya etilmagan boshqa holatlar oqibatida kelib chiqqan. Respublika boʻyicha joriy yilning 5 oyi davomida ishlab chiqarishda 228 ta baxtsiz hodisalar yuz bergan, shulardan 61 tasi oʻlim bilan tugagan, 155 tasi oqibati ogʻir va 11 tasi guruhliy baxtsiz hodisalarni tashkil etgan.

Tahliliy tekshiruvlar baxtsiz hodisalarda asosan quyidagi omillar taʼsiri mavjudligini koʻrsatdi:

- ish beruvchi tomonidan mehnat muhofazasi talablari bajarilmasligi;
- xodimlarning mehnat muhofazasi qonunchiligidan yetarlicha xabardor emasligi va shunga muvofiq oʻz haq-huquqlarini talab etmasligi;
- xodimlarning norasmiy ishlatilishi;

- mehnatni muhofaza qilish tadbirlariga mablag' ajratilmasligi;
- xodimlarni mehnat muhofazasi bo'yicha yo'riqnomalardan o'tkazish, mehnat xavfsizligiga o'qitish va bilimlarni tekshirgan holda ishga tayinlash tashkil etilmaganligi;
- xodimlarning belgilangan me'yorlar asosida maxsus ish kiyimi, shaxsiy himoya vositalari bilan ta'minlanmaganligi;
- ish o'rinlarining mehnat sharoitlari bo'yicha attestatsiyadan o'tkazilmasligi;
- ish beruvchilar tomonidan xodimlarga xavfsiz va sog'lom mehnat sharoitlari yaratib berilmasligi;
- ish beruvchi tomonidan xodimlarning mehnat muhofazasiga rioya qilishi bo'yicha yetarlicha nazorat o'rnatilmaganligi.

To'g'ri, Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi tomonidan ushbu qonunbuzarliklarga nisbatan tegishli chora-tadbirlar ko'rilyapti. Xususan, joriy yilning o'tgan davridagi qonunbuzilishlarni bartaraf etish bo'yicha 6118 ta yozma ko'rsatmalar va 298 ta taqdimnomalar kiritildi, 7262 nafar mansabdor shaxsga nisbatan 4899,1 mln. so'm miqdorida ma'muriy jarimalar qo'llanildi.

Baxtsiz hodisalarni maxsus tekshirish jarayonida 2512 ta aniqlangan kamchilik yuzasidan bajarilishi majburiy bo'lgan 228 ta yozma ko'rsatma berildi hamda qonunbuzilishi holatlariga yo'l qo'yanligi uchun 207 nafar mansabdor shaxsga nisbatan 395543 ming so'mlik ma'muriy jarima qo'llanildi.

Qolaversa, 2019 yilning 5 oyi davomida Davlat mehnat inspeksiyasi tomonidan jami 7152 nafar fuqaro murojaatlari ko'rib chiqilib, shundan 4168 ta murojaat qanoatlantirilgan va 2449 nafar fuqaroning buzilgan mehnat huquqlari tiklangan, 2830 nafar fuqaroga tegishli maslahat va tushuntirishlar berilgan, 447 nafar fuqaroning jami 2 mlrd. so'mdan ortiq ish haqlari tegishli tartibda undirilgan.

Olib borilayotgan ana shunday chora-tadbirlarga qaramay, mehnat muhofazasiga rioya etmaslik ortidan kelib chiqayotgan baxtsiz hodisalar sonini keskin kamaytirish, ularning oldini olish, bartaraf qilish va fuqarolar uchun to'liq xavfsiz mehnat sharoitlarini yaratish masalasi dolzarbligicha qolmoqda.

Shu bois, mehnat muhofazasi bo'yicha samarali natijaga erishish va bu boradagi sa'y-harakatlarni yanada maqsadli tashkil etish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur:

Birinchi, mehnat muhofazasi buzilganligi uchun tayinlanadigan ma'muriy jarimalar miqdorini oshirish. Qonunchilikka muvofiq, hozirda bunday holatlar uchun eng kam oylik ish haqining ikki barobaridan besh barobarigacha jarima tayinlangan. Ammo bu jarima miqdori qonunchilik oldida katta javobgarlikka ega bo'lmagani sabab, mehnat muhofazasi talablariga rioya etilishida beparvolik va o'zbiarmonlikni keltirib chiqarmoqda. Agar buning oqibatida inson hayotiga tahdid turganligi inobatga olinsa, amaldagi jarima miqdorining naqadar arzimasi ayon bo'ladi-qoladi.

Ikkinchi, mehnat muhofazasi bo'yicha targ'ibot-tashviqot ishlarini va profilaktika jarayonlarini kuchaytirish joiz.

Uchinchi, xavflilik darajasi yuqori bo'lgan tashkilotlar, shu jumladan, qurilish joylarida mehnat muhofazasi bo'yicha muntazam tekshiruv ishlarini olib borish. Demak mehnatni muhofaza

qilishning maqsadi bu inson hayotini yoki uning sog'ligini saqlab qolishekan buni chuqurroq o'rganish muxum axamiyat kasb etadi.

Ishlab chiqarish laboratoriyalarida mehnatni muhofaza qilish masalalari bu ishlab chiqarish turi va ushbu ishlab chiqarishg laboratoriyasining xususiyatiga bog'liq.

Ishlab chiqarish laboratoriyalarida faoliyat olib boruvchi hodimlarning mehnatinimuhofaza qilish yuzasidan korxonaga va xodimlarga qo'yiladigan talablar quyidagilardan iboratdir:

Ishlab chiqarish laboratoriyalarida faoliyat olib borishga kamida 18 yoshga to'lgan, tibbiy kontrendikatsiyaga ega bo'lmagan quyidagi shaxslarga ruxsat beriladi va shu bilan biraga laboratoriya xodimi kasbiy tayyorgarlik va maxsus malaka guvohnomasiga ega bo'lish, mehnatni muhofaza qilish bo'yicha kirish yo'riqnomasidan o'tkan bo'lishi, yong'in xavfsizligi bo'yicha ko'rsatmalarga ega bo'lishi, ish joyida mehnatni muhofaza qilish bo'yicha birlamchi yo'riqnomalar va birinchi yordam ko'rsatish bo'yicha maxsus bilimlarga ega bo'lishi, mehnatni muhofaza qilish talablari bo'yicha bilimlarni o'rganish va sinovdan o'tkaza olishi zarur.

Laboratoriya xodimi kamida olti oyda bir marta ish joyida mehnatni muhofaza qilish bo'yicha takroriy ko'rsatma, rejadan tashqari brifing, mehnatni muhofaza qilish qoidalarini o'zgartirganda, laboratoriya jihozlarini, jihozlarini almashtirish yoki modernizatsiya qilishda, mehnat sharoitlari va tashkil etilishini o'zgartirganda, mehnatni muhofaza qilish bo'yicha ko'rsatmalar buzilgan taqdirda, mehnatni muhofaza qilish talablari bo'yicha bilimlarni o'z vaqtida tekshira olishi kerak. Laboratoriya xodimi, belgilangan mehnat va dam olish rejimiga, ichki mehnat qoidalari qoidalariga rioya qilish O'zbekiston Respublikasi mehnatni muhofaza qilishni boshqarish tizimi" hujjatlashtirilgan protsedurasida belgilangan talablarga rioya qilish shart. Laboratoriya uskunalarni ishlatish talablariga rioya qilish shaxsiy himoya vositalaridan maqsadga muvofiq foydalanish zarur. Baxtsiz hodisa yuz berganda jabrlanuvchiga birinchi yordam ko'rsatishni bilish, birinchi yordam vositalari, birlamchi yong'inga qarshi vositalar, asosiy va evakuatsiya chiqish joylari, avariya va yong'in sodir bo'lgan taqdirda qochish yo'llari joylashgan joyni bilishi kerak.

Laboratoriya xodimiga ishonib topshirilgan ishni bajarish, ish bilan bog'liq bo'lmagan shaxslarni (begonalarni) ish joyiga kiritmasligi, ish joyini toza va ozoda saqlash, gigiena talablariga rioya qilish (ish joyida ovqatlanmaslik, spirtli ichimliklar yoki boshqa mast holda ishlamaslik; buning uchun maxsus ajratilgan joylarda chekish). kerak

Laboratoriya xodimi shaxsiy himoya vositalarini berish standartlariga muvofiq shaxsiy himoya vositalari bilan ta'minlanishi kerak. Ish joyidagi havo gazining ko'payishi sharoitida ishlaganda, tegishli filtr elementlari bilan nafas olishni himoya qilish vositalaridan foydalanish kerak. Kimyoviy tahlilni o'tkazishda himoya ko'zoynak va kimyoviy moddalarga chidamli rezina qo'lqop kiyish kerak.

Kimyoviy laboratoriyada ishlayotganda xavfli va zararli ishlab chiqarish omillari ro'yxatiga zaharlanish va kuyishga olib kelishi mumkin bo'lgan kimyoviy moddalar, ish joyidagi havoning gaz bilan ifloslanishining oshishi, magnit maydonning kuchayishi, elektr pallasida kuchlanish qiymatining oshishi, uning yopilishi inson tanasi orqali sodir bo'lishi mumkin.

Ish joyining etarli darajada yoritilmasligi quvurlar va uskunalarining issiq yuzalari, Kimyoviy laboratoriyada xodim tomonidan bajarilganda kasbiy xavflar yuzaga kelishi mumkin. Ishlab chiqarishning kimyoviy laboratoriyalarda himoyalangan joylariga yuqori haroratli materiallar, suyuqliklar yoki gazlar ta'siridan kuyish xavfi, zaharli moddalar bilan aloqa qilishda zaharlanish

xavfi (shu jumladan nafas olish, teri bilan aloqa qilish, shilliq pardalar) yuzaga kelishi mumkin. Laboratoriya xodimlariga yonuvchan suyuqliklarni laboratoriya xonalarida kechayu kunduz saqlash taqiqlanadi.

Bosim ostida ishlaydigan idishlar bilan ishlashga maxsus tayyorgarlikdan o'tgan va tegishli guvohnoma berilgan holda bilim sinovidan o'tgan ishchilarga ruxsat beriladi. Bosimli idishlar bilan ishlashda mehnatni muhofaza qilish bo'yicha ko'rsatmalar siqilgan va suyultirilgan gaz ballonlarini tashish va texnik xizmat ko'rsatish talablariga rioya qilish kerak.

Yoqilgan va boshqa isitish moslamalarini qarovsiz qoldirish taqiqlanadi. Baxtsiz hodisa yuz berganda, jabrlanuvchiga birinchi yordamni ko'rsatish va voqea haqida darhol to'g'ridan-to'g'ri yuqori rahbarga xabar berish kerak. Laboratoriya xodimi ushbu Yo'riqnomaning talablarini O'zbekiston Respublikasi amaldagi qonunchiligiga muvofiq buzganlik uchun javobgardir.

Zararli, toksik va yong'inga xavfli moddalar bilan ish olib boriladigan xonada ish boshlanishidan 15-20 daqiqa oldin ta'minot va egzoz ventilyatsiyasini yoqish va ular bilan ishlashdan 20-30 daqiqa o'tgach uni o'chirish kerak. Dudbo'ronlarning majburiy shamollatilishini tekshirish ham zarur (shkaf qopqoqlari mahkam yopilgan bo'lishi kerak).

Yonuvchan suyuqliklar yong'inga xavfli bug'lar va gazlarni chiqarishga qodir bo'lgan moddalar bilan barcha ishlar faqat mahalliy egzoz shamollatish bilan amalga oshirilishi kerak.

Elektr jihozlari va elektr jihozlari bilan ishlashdan oldin quyidagilarni tekshirish kerak:

- asboblarning izolyatsion tutqichlarining yaxlitligi;
- dilektr jihozlarini topraklama va yaxlitligi;
- elektr inshootining jonli qismlarining to'siqlari mavjudligi.

Ish paytida mehnatni muhofaza qilish talablari

Laboratoriya xonasida kamida ikkita xodim faoliyat olib boorish kerak. Ushbu xodim mehnatni muhofaza qilish bo'yicha brifingdan o'tkan bo'lishi va ishni xavfsiz bajarish uchun mas'ul xodim tomonidan qabul qilingan ishni bajarishi lozim.

Ishlab chiqarish laboratoriyasida maxsus bilimlarga ega bo'lmaga va ruxsatnomasi bo'lmagan shaxslarga laboratoriyani topshirish taqiqlanadi.

Bino ichida va tashkilot hududida harakatlanish qoidalariga rioya qilinishi, faqat belgilangan o'tish joylaridan foydalanishi kerak.

Laboratoriya xodimi ish paytida laboratoriya uskunalaridan faqat maqsadga muvofiq foydalanishi kerak, tahlil qilinadigan materialning kimyoviy va fizik xususiyatlarini, reaksiya mahsulotlarini, tahlil qilish uchun laboratoriyaga kiradigan kimyoviy reagentlarni, ayniqsa ularning toksikligi, yong'in va portlash xavfini bilishi zarur. Foydalanish qoidalari va laborator tekshirish usullarini bilishi kerak.

Amaldagi kimyoviy moddalar va materiallarning yong'in xavfi ko'rsatkichlarini bilish va ular bilan ishlashda xavfsizlik choralariga rioya qilish; birlamchi yong'inga qarshi vositalardan foydalana olish;

- ✓ elektr jihozlari, elektr mashinalari va uskunalari korpuslarini xizmatga yaroqliligi va yaxlitligini kuzatib borish;
- ✓ Oziq - ovqat mahsulotlarini iste'mol qilish, kaustik, zaharli, olov yoki portlovchi moddalarni chiqarish yoki shakllantirish bilan bog'liq barcha ishlar eganegzoz ventilyatsiyasi yoqilgan holda dudbo'ronda amalga oshirilishi kerak. Tabiiy shamollatish va havoni qayta ishlashga yo'l qo'yilmaydi.

Kislotalar, ishqorlar va boshqa gidroksid va zaharli moddalar, shuningdek tahlil qilingan suv namunalari rezina armut yordamida pipetiga to'planishi yoki avtomatik pipetka yoki shprints bilan tanlanishi kerak.

Kolbalarda yoki naychalarda eritmalarini silkitishdan oldin ularni maydalangan tiqinlar bilan yopish kerak. Suyuq kaustik va zaharli kimyoviy moddalar isitiladigan idish ustiga egilish taqiqlanadi. Kaustik suyuqliklarni shishadan idishga quyish, Shamollatish yoqilganda, dudbo'rondagi uchqun hosil qiluvchi, korroziyaga qarshi materiallardan yasalgan sifon moslamasi yoki nasos yordamida amalga oshirilishi kerak.

Kislotalar, ishqorlar va boshqa gidroksidi va zaharli moddalar bilan shishalarni tashishda idishning xavfsizligiga va paketning mavjudligiga (chiplarva asbest qistirmalari va boshqalar) alohida e'tibor berish kerak.

Sulfat kislotasi eritmasidoimiy aralastirish bilan kichik qismlarga ingichka oqim bilan suvga quyib tayyorlanadi. Suyuqlikning qaynab ketishi va idishdan chiqib ketishining oldini olish uchun sulfat kislotaga suv quyish taqiqlanadi.

Eritmalar bilan idishlarni qaynatishda ularning hajmining 3/4 qismidan ko'p bo'lmagan miqdorda to'ldirish kerak. Zaharli moddalar maxsus ko'rsatmalarga muvofiq shamollatiladigan shkaflarda va muhrlangan shkaflarda (seyflarda) saqlanishi kerak.

Yerga (stolga) to'kilgan kimyoviy eritmalar va erituvchilar zudlik bilan zararsizlantirilishi yoki quruq qum bilan olib tashlanishi kerak va polni (stol, Stellag) tegishli erituvchi bilan namlangan latta bilan artib olinadi shundan so'ng quyilgan joyni suv bilan yaxshilab yuvib tashlanadi. Yuvish vositasi PTO yoki 10% soda eritmasida amalga oshiriladi

Ushbu abotlar gaz niqoblari, respiratorlar, xlorvinil yoki rezina qo'lqoplar yordamida amalga oshirilishi kerak. Zaharli moddalar bilan ishlashda ishlatiladigan filtrlar, qog'ozlar keyinchalik yo'q qilish uchun mahkam yopiladigan idishlarga solinishi kerak. Kimyoviy reagentlar va organik erituvchilarning chiqindilarini drenajlash va taqiqlanadi. Chiqindilarni maxsus idishlarga yig'ish kerak (idishlar imzolanishi kerak), shuningdek ularni kislotasi yoki ishqor bilan zararsizlantirish va yo'q qilish kerak.

Elektr jihozlari bilan ishlashda xavfsizlik talablari.

Elektr jihozlarining (elektr pechlari, quritish shkaflari, termostatlar, distiller) ta'minot kuchlanishi belgilangan me'yorlar doirasida bo'lishi kerak. Ish paytida tanaffus yoki kuchlanish uzilishida elektr jihozlari o'chirilishi kerak.

Elektr jihozlari bilan ishlashda laboratoriya xodimlariga quyidagilar taqiqlanadi:

- ✓ elektr jihozlarining ochiq oqim qismlari va korpuslariga, kabellarga, simlarga tegish;

- ✓ har qanday narsalarni elektr qalqonlariga, boshqaruv panellariga, elektr mashinalariga va starterlarga joylashtirish;
- ✓ sochiq, artish uchlari va boshqa narsalarni muffle pechlari, quritish shkaflari va boshqa elektr isitish moslamalarida quritish;
- ✓ himoya qopqog'ini va ishga tushirish moslamalarini ochish va tarqatish moslamalarining to'siqlariga kirish.

Agar elektr jihozlari, elektr simlari, kommutatorlarning shikastlanishi aniqlansa, darhol ishlashni to'xtatish, kuchlanishni o'chirish va ish rahbari yoki laboratoriya boshlig'iga nima bo'lganligi haqida xabar berish kerak.

Simlar va elektr jihozlari yonib ketganda, ular faqat kuchlanishni olib tashlaganidan keyin o'chirilishi kerak.

Ishlab chiqarish laboratoriyalarida kimyoviy idishlardan foydalanishda xavfsizlik talablari.

Qurilmalarni yoki ularning alohida qismlarini shisha kimyoviy idishlardan yig'ishda elastik birikmalar va qistirmalardan foydalanish kerak. Oddiy shishadan yasalgan shisha kimyoviy idishlarni asbest to'risiz ochiq olovda isitish taqiqlanadi. Isitilgan shisha idish atrof-muhit haroratiga qadar sovutilgandan keyin Mantar bilan yopiladi.

Kimyoviy eritmani shisha tayoq bilan aralashtirganda, tayoqning uchiga rezina naycha qo'yiladi. ishqorlar va konsentrlangan kislotalarning eritmalarini shisha yupqa devorli idishlarda saqlash taqiqlanadi

Kimyoviy moddalarni zararsizlantirish va yuvishdan oldin himoya ko'zoynak, rezina qo'lqop va rezina kapron kiyish kerak.

Kimyoviy idishlarni faqat dudbo'ronda zararsizlantirish kerak.

Favqulodda vaziyatlarda mehnatni muhofaza qilish talablari

Ish paytida quyidagi favqulodda vaziyatlar yuzaga kelishi mumkin:

- ✓ yong'in, portlash;
- ✓ elektr toki urishi;
- ✓ kislota yoki ishqorning teriga yoki ko'zlarga kirishi;
- ✓ kaustik, zaharli, olov yoki portlovchi moddalarning chiqarilishi yoki shakllanishi.

Favqulodda vaziyat yuzaga kelganda, laboratoriya xodimi ishni to'xtatishi, elektr jihozlari, elektr jihozlari (uskunalar, stendlar), agar kerak bo'lsa, xavfli joyni to'sib qo'yishi va sodir bo'lgan voqea to'g'risida darhol bevosita rahbarga xabar berishi kerak.

Yaqin atrofdagi laboratoriya xodimlari zudlik bilan voqea joyiga xabar berishlari va jabrlanuvchiga birinchi yordam ko'rsatishda yoki favqulodda vaziyatni bartaraf etishda ishtirok etishlari shart. nYong'in sodir bo'lganda, yonuvchan moddalar yonib ketganda, laboratoriya xodimlari sodir bo'lgan voqea to'g'risida darhol to'g'ridan-to'g'ri rahbarga yoki uning o'rinbosariga xabar berishlari kerak, bu yong'in sodir bo'lgan joyni, yonuvchan moddalarning yonishini aniq

ko'rsatib, shamollatishni o'chirib qo'yiladi, ushbu xonada elektr ta'minotini o'chiriladi, va o't o'chiruvchilarni chaqiriladi, umumiy gaz kranini o'chiriladi va agar bu xodimning hayoti va sog'lig'iga tahdid solmasa, birlamchi yong'inga qarshi vositalar bilan olovni o'chirishni boshlanadi.

Laboratoriyada yong'inlarni o'chirish va yonuvchan moddalarni yoqish uchun xodim quyidagilarni ishlatishi kerak:

- ✓ suv bilan aralashtirilgan yonuvchan suyuqliklarning yonishida
- ✓ har qanday yong'inga qarshi vositalar, suv oqimi, qum, asbest yoki brezent choyshab;
- ✓ yonuvchan suyuqlik yoqilganda, suv bilan aralashmaydi
- ✓ atrofdan boshlab karbonat angidrid yoki chang söndürücüler, qum, asbest yoki kanvas qoplamalar;
- ✓ fosforning yonishi bilan-ho'l qum, ko'p miqdorda suvdan foydalaniladi (sariq fosfor uchun-mis sulfatning 2-3% eritmasi);
- ✓ elektr inshootlarini yoqish paytida -faqat karbonat angidrid yoki chang so'ndirgichlar. Ko'mirni ishlatganda, kislota o'chirgichi, o't o'chirgichning qo'ng'irog'ini qo'l bilan ushlanmaydi;

dametall natriy yoki kaliyning yonishida - quruq qum, magneziya yoki kaltsiy xlorid bilan o'chiriladi. Ushbu maqsadlar uchun suv, ko'pikli o't o'chirgich va karbonat angidridan foydalanish taqiqlanadi.

Adabiyotlar:

1. qizi Xomidov, Q. R. Z. S. (2024). THE FUNDAMENTAL PRINCIPLES OF LABOR PROTECTION OF EMPLOYEES. Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyalar, 1(1), 447-450.
2. INTERNATIONAL BULLETIN OF APPLIED SCIENCE AND TECHNOLOGY
3. "TREMBLES AND NOISE IN PRODUCTION, THEY HAVE A REASON TO COME AND SOURCES AND PROTECTION MEASURES MEASURES" Qurbonova Ruzixon Soyibjon qizi
4. INTERNATIONAL BULLETIN OF APPLIED SCIENCE AND TECHNOLOGY CALCULATING THE EFFECT OF LIGHTING ON PEOPLE AND THE ENVIRONMENT Qurbonova Ruzixon Soyibjon qizi